

11. Rola biura regionalnego województwa Pomorskiego w Brukseli. – Electronic Resource: [Cited. 2011, May 30]. – Available from: www.wrotapomorza.pl/res/wizytowka/wspolpraca.../rola_biura.doc.
12. Doliwa–Klepacka A. Członkostwo Unii Europejskiej ze szczególnym uwzględnieniem Polski / A. Doliwa–Klepacka, Z. M. Doliwa–Klepacki. – Białystok, 2008.

Бочаров С.В. Роль и место Польши в институциональной системе Европейского Союза (2004–2010 гг.)

Показана политическая позиция Польского государства в институционально–правовой сфере ЕС в период членства страны в Европейском Союзе (2004–2010 гг.). Анализируются факторы, которые снижали эффективность сотрудничества официальной Варшавой с органами власти Европейского Союза. Акцентируется внимание на проблемных вопросах европейской политики Польши с точки зрения выяснения потенциальных трудностей для реализации евроинтеграционного потенциала Украинского государства.

Ключевые слова: европейская интеграция, Европейский Союз, органы власти, регионы, европейская политики, международное сотрудничество.

Bocharov, S.V. Role and place of Poland in the institutional system of the European Union (2004–2010)

Political position of the Polish state is showed in the institutional– legal sphere of EU in the country period membership in the European Union (2004–2010). Factors which reduced efficiency of collaboration between official Warsaw and organs of power of the European Union are analyzed. The Attention is paid to the problem questions of the European policy of Poland from the point of finding out potential difficulties for realization of eurointegration potential by the Ukrainian state.

Key words: European integration, European Union, organs of power, regions, European policy, international cooperation.

ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ

УДК 130

Гончаров В.І.

Інформаційна підготовка вчителя: початок шляху

Аналізується потреба та етапи інформатизації освіти і України у відповідності з викликами інформаційного суспільства; особлива увага приділяється інформаційній підготовці майбутнього вчителя.

Ключові слова: людина, інформація, культура, навчання, виховання.

Однією з найважливіших особливостей нашого часу є перехід розвинутих країн світу від індустріального до інформаційного суспільства. Об'єм знань, що породжується світовою спільнотою, подвоюється кожні два-три роки. Тому в сучасному інформаційному суспільстві необхідні вміння здобувати, критично осмислювати та використовувати інформацію, що передбачає оволодіння інформаційними технологіями. Базисом глобального процесу інформатизації суспільства є інформатизація освіти. На вістрі цього процесу стоїть вчитель, інформаційна підготовка якого розглядається нами у якості безпосереднього чинника інформатизації суспільства, а головне – виховання у нових поколінь здатності, вміння і потреби працювати з інформацією, користуватись інформаційними засобами, освоювати і впроваджувати в життя інформаційні технології. Інформаційна підготовка майбутнього вчителя, його здатності до сприйняття та використання інформаційних технологій є одним з основних критеріїв готовності вчителя працювати в сучасних умовах, бути затребуваним і конкурентоздатним.

Як зазначають аналітики, «інформатизація освіти» означає ні що інше, як облаштування навчально-виховного процесу на основі інформаційних засобів та технологій, тотальне насичення його інформацією, наповнення освітнього середовища електронними засобами, створення для суб'єкту освітнього процесу якомога більш широкий комплекс можливостей використовувати засоби та сервіси цього середовища для вирішення тих чи інших освітньо-виховних завдань наукового, освітнього та організаційно-управлінського плану. Поняття інформаційна технологія з'явилася із виникненням інформаційного суспільства, основою соціальної динаміки в якому є нетрадиційні, матеріальні, інформаційні ресурси.

Розробка комп'ютерних технологій в Україні почалася в середині 70-х років ХХ століття. Найбільшого поширення набули алгоритмізовані комп'ютерні системи (довідкові та тестувальні). Хоча про підготовчий період можна говорити вже з 60-х років ХХ століття, що включає в себе монтаж та освоєння ЕВМ, обчислювальної техніки, розробка та реалізація перших елементарних програм. З середини ХХ століття й практично до його завершення була встановлена основна обчислювальна техніка, насамперед в університетах; розпочалось її активне використання; відбувається процес «семіотизації» суспільства.

В 60-х роках ХХ століття вперше з'являється термін – інформатика. Цей термін тричі вводився в російському науковому лексиконі. У 60-і рр. ХХ століття для позначення наукової дисципліни про організацію пошуку і накопичення науково – технічної інформації. Інше його значення було привнесене з французької мови (informatique – інформаційна автоматика) і визначало науку про автоматизовані процеси передачі,

обробки, зберігання інформації на базі ЕОМ. Таке розуміння терміну близьке до англійського «комп'ютерні науки».

Початком процесу інформатизації було прийняття ряду законів та постанов уряду, а саме: «Про заходи щодо забезпечення комп'ютерної грамотності учнів середніх навчальних закладів і широкого впровадження електронно-обчислювальної техніки в навчальний процес», прийнятої в 1985р. Робоча група під керівництвом акад. А. П. Єршова запропонувала на обговорення Концепцію інформатизації освіти, в якій давалося визначення поняттям «інформатизація суспільства», «інформатизація освіти» і впроваджувався термін НІТ (новітні інформаційні технології).

У квітні 1984 року вийшла Постанова ЦК КПРС та Ради Міністрів СРСР, в якій передбачалося з 1985-1986 навчального року ввести у загальноосвітніх школах країни новий навчальний предмет «Основи інформатики та електронно-обчислювальної техніки». Для забезпечення успішного вирішення поставленого завдання пропонувалося створити кілька лабораторій інформатики в провідних науково-педагогічних закладах країни, зокрема, й в Українському науково-дослідному інституті педагогіки в м. Києві.

28 березня 1985 року з'явилася спільна Постанова ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР за № 277 «Про заходи щодо забезпечення комп'ютерної грамотності учнів середніх навчальних закладів та широкого впровадження електронно-обчислювальної техніки у навчальний процес». За цією постановою з вересня цього ж року в усіх загальноосвітніх школах країни мало розпочатися викладання нового курсу «Основи інформатики та обчислювальної техніки». Оскільки комп'ютерів у школах ще не було, то спочатку вимушено впроваджувався так званий «безмашинний» курс інформатики. Практично з цього часу інформаційна підготовка розповсюджується на педагогів, входить у навчальний процес педагогічних закладів.

За останні ж десять років було прийнято 4 Укази, 14 Законів України, 2 Постанови Верховної Ради України, 16 Постанов Кабінету Міністрів України, 12 Наказів Міністерства освіти і науки України, які в тій чи іншій мірі регламентують розвиток в освіті інформаційних технологій. Значну роль у впровадженні інформаційно-комунікаційних технологій в освітню сферу відіграв Закон України «Про Національну програму інформатизації», в рамках якої було реалізовано декілька проектів інформатизації закладів освіти. Важливе значення у виборі напрямку і завдань розвитку електронного (дистанційного) навчання в Україні мала Програма розвитку системи дистанційного навчання на 2004-2006 роки, затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 23.09.2003 року.

На сучасному етапі найбільший вплив на розвиток інформаційно-комунікаційних технологій у освіті мають: Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки», Розпорядження Кабінету Міністрів «Про затвердження плану заходів з виконання завдань, передбачених Законом України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки», які містять положення про ефективне провадження інформаційно-комунікаційних технологій у сфері освіти. Державна програма «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці» на 2006–2010 роки, затверджена Постановою Кабінету Міністрів України безпосередньо визначає план дій щодо розвитку інформаційно-комунікаційних технологій для освітньої сфери.

Важливою віхою у створенні інформаційного суспільства в Україні в цілому і інформатизації освіти зокрема став Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки», а також Указ Президента України «Про національну доктрину розвитку освіти». В Указі зазначається: «Освіта – основа розвитку особистості, суспільства, нації та держави, запорука майбутнього України. Вона є визначальним чинником політичної, соціально-економічної, культурної та наукової життєдіяльності суспільства. Освіта відтворює і нарощує інтелектуальний, духовний та економічний потенціал суспільства» [1].

До основних публікацій, у яких висвітлені важливі аспекти зазначених загальних питань, можна віднести Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» [2], у якому, зокрема, дана оцінка нинішнього

стану інформатизації освіти України і визначені основні напрямки її розвитку, статтю В.Г. Кременя [4], в якій наведені основні напрямки реформування освіти України, і статтю Б.М. Богатиря [3], у якій пропонуються деякі загальні підходи до вирішення проблем інформатизації системи освіти Російської Федерації.

Таким чином, одним із важливих чинників модернізації освіти є її інформатизація. Побудова ефективних систем інформатизації освіти з урахуванням світового досвіду, особливостей і реалій стану вітчизняної освіти – одна із актуальних і важливих наукових і практичних проблем.

Поряд з розвитком інформаційних структур відбувається процес «семіотизації» суспільства — поява і розвиток багаточисельних знакових систем, завдяки яким утворюється багатокомпонентне «інформаційне поле», специфічне, що є інформаційним оточенням людини (поєднання текстів, графічного зображення, звукових і аудіовізуальних повідомлень та ін.). Виникає проблема інформаційної (комунікативної) адаптації людини в суспільстві. Інформаційна технологія з'явилася із виникненням інформаційного суспільства. Академік Глушков В.М. уперше проаналізував поняття і перспективи розвитку інформаційних технологій (ІТ). Основоположником інформатики в нашій країні по праву вважають академіка Віктора Глушкова (1923—1982 рр.), монографія якого «Основи безпаперової інформатики» (1982 р.) стала першим фундаментальним виданням у цій галузі знань та отримала широкий резонанс як серед науковців, так і серед спеціалістів-практиків.

Примітно, що один із основоположників і терміна, і власне інформатики як галузі знань В. Глушков розрізняв паперову інформатику та безпаперову інформатику, основним призначенням якої є комп'ютерна обробка інформації.

Однією із складових галузі «Інформатика» є освітня, або ж педагогічна інформатика. Інформатика як своєрідна галузь знань являє собою в першу чергу науку про всю сферу автоматизованої обробки й використання інформації і розглядається як широка науково-технічна дисципліна комплексного характеру. У цій галузі наукового знання переважають математичні та техніко-технологічні розділи, хоча останнім часом все більшого значення набувають різноманітні соціальні аспекти у зв'язку зі стрімким розвитком і розширенням меж застосування інформатики та залученням всіх верств населення до освоєння й активного використання її надбань.

Під терміном «інформатика» розуміють прикладну галузь педагогіки, завданням якої є навчити людину орієнтуватися в інформаційному просторі, свідомо і раціонально використовувати інформаційні потоки, розумно аналізувати їх зміст, реалізувати прямі й зворотні інформаційні зв'язки з метою успішного адаптування до навколишнього світу, цілеспрямовано і з практичною користю застосовувати комп'ютерні технології під час розв'язання різноманітних завдань власної життєдіяльності. Тому для розв'язання завдань педагогічної інформатики у тепер вже далекому 1985 р., у всіх школах і ВНЗ було введено навчальний предмет – «Основи інформатики та обчислювальної техніки».

Дидактичні проблеми і перспективи використання інформаційних технологій у навчанні досліджувала І.В.Роберт. Психологічні основи комп'ютерного навчання визначив Ю.І. Машбіц. Систему підготовки вчителя до використання інформаційних технологій у навчальному процесі запропонував і обґрунтував М. І. Жалдак. С. Пейперт сформулював ідею «комп'ютерних навчальних середовищ».

Початок навчання інформатики в школі пов'язаний з іменами таких знаменитих академіків як Андрія Єршова та Вадима Монахова. Адже результатом їхніх багатолітніх досліджень загальноосвітніх аспектів програмування для ЕОМ стало створення першого шкільного підручника «Основи інформатики та обчислювальної техніки» та відповідного методичного посібника для вчителів. Цими виданнями було започатковано еру комп'ютеризації та інформатизації шкільної освіти.

Термін шкільна інформатика, запропонований А.Єршовим ще в 1979р., визначався як розділ інформатики, предметом дослідження якого є питання програмного, технічного, навчально-методичного та організаційного забезпечення застосування ЕОМ у шкільному навчальному процесі. Після передчасної смерті Андрія Єршова залишився унікальний архів, який становить понад 500 канцелярських папок. Кожна папка містила

тематичну підбірку документів, які відтворюють життєвий шлях А. Єршова, а разом з цим – історію розвитку інформатики.

На початку процесу комп'ютеризації освіти академік А. Єршов сформулював тезу: «Програмування – друга грамотність».

Головними завданнями вивчення курсу інформатики в школі було визначено такі: забезпечити розуміння усіма учнями можливостей і обмежень, властивих комп'ютерній техніці; ознайомити учнів з основними ідеями і методами інформатики на матеріалі добре знайомих задач зі шкільних курсів математики та фізики; цілеспрямовано формувати провідні компоненти сучасної алгоритмічної культури учнів, яка є основою комп'ютерної грамотності; ознайомити учнів із застосуванням інформатики і ЕОМ у всіх галузях сучасного-суспільного виробництва.

Поступово, із розвитком суспільства, оснащенням шкіл комп'ютерною технікою, створенням різноманітного програмного забезпечення, розширенням кола людей, від яких вимагалися навички роботи на комп'ютері, змінювалися зміст шкільного курсу інформатики та його мета. Чим далі, акцент щодо формування в учнів комп'ютерної грамотності зміщувався на підготовку користувача комп'ютера. Відповідно, основними вимогами до програм курсу і шкільних підручників, розрахованих на повний машинний варіант, стали: систематичне застосування на уроках ЕОМ; наступність змісту і методик навчання; прищеплювання комп'ютерної грамотності всім учням у вигляді формування умінь і навичок користування комп'ютерними засобами; формування в учнів основ нової інформаційної культури. Інформаційні засоби і технологія стають свого роду інформаційними органами, «продовженнями» людини (Х. М. Мак-Люен). Виникає проблема формування і розвитку інформаційної культури індивіда.

Поступово інформаційна культура стала доповнюватися інформаційною грамотністю, а нині мова вже йде про формування інформаційної та інформатичної компетентностей випускника школи. При цьому, компетентнісний підхід до оцінки якості навчання показує активну складову готовності молодшої людини до успішного ефективного застосування набутих знань, умінь, навичок, досвіду власної діяльності за відповідної мотивації під час розв'язання нестандартних завдань у непередбачуваних умовах.

Наступний етап у розвитку комп'ютерно-орієнтованих засобів навчання був пов'язаний із появою і поширенням систем штучного інтелекту (ШІ). Початок цього періоду припадає на кінець 70-х років ХХ століття. Головною відмінністю систем штучного інтелекту було те, що моделювання інтелекту та процесу навчання ґрунтувалося на концепції подання знань та уявленні про навчання як про процес набування та перетворення знання. В цей же період починається використання ЕВМ в управлінні освітою, адже новітні інформаційні технології надають нові можливості для управлінської діяльності як в окремій школі, так і в усій системі освіти в цілому.

Один або два комп'ютери, призначені для автоматизації адміністративно-господарської діяльності школи, дозволяють створювати бази даних учнів (алфавітну книгу школи), анкетних даних учителів, реєструвати вхідні і вихідні документи, складати розклад занять, готувати різні статистичні зведення. Автоматизація роботи шкільної бібліотеки дає можливість швидкого пошуку потрібної літератури, ведення карток учнів і вчителів, нагляду за станом шкільних підручників тощо [5].

Наявність достатньої кількості комп'ютерів дає змогу об'єднувати їх в інформаційну мережу школи, яка зв'язує кабінет директора, учительську, шкільні кабінети, адміністративно-господарську частину, бібліотеку в єдиний інформаційний простір. Це надає нові можливості автоматизації управлінської діяльності: ведення електронних журналів успішності учнів, створення і використання різних інформаційно-довідкових систем (нормативних, предметних, методичних), одержання і передачу оперативної інформації по всій школі. Застосування комп'ютерів у психологічній службі школи, дає змогу оперативно використовувати складні психодіагностичні методики, тестувати великі групи учнів, проводити статистичну обробку даних психодіагностики, відслідковувати динаміку розвитку психологічних особливостей учнів упродовж усього періоду навчання.

Інформатизація освіти – магістральна тема її модернізації у ХХІ столітті. Й першим до цього процесу має бути підготовлений вчитель. І це зрозуміло. Адже саме вчитель має навчити учнів комп'ютерній грамотності, сформувати в них інформаційну культуру, виховати повагу і потребу в користуванні найновішою технікою, введення якої диктується параметрами розвитку інформаційного суспільства. У цьому ж контексті мають здійснюватись реальні нововведення в систему педагогічної освіти.

Список використаних джерел

1. Указ Президента України N 347/2002 від 17 квітня 2002 року „Про Національну доктрину розвитку освіти».
2. Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» від 9 січня 2007 року № 537-V-<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
3. Богатьрь Б.Н. Система образования России как объект информатизации // Школа-семинар «Создание единого информационного пространства системы образования» (г. Москва, 3-5 нояб. 1998 г.). – М.: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 1998.
4. Кремень В.Г. Суспільство знань і якісна освіта // Всеукраїнський громадсько-політичний тижневик «Освіта», № 13 – 14, 21-27 березня 2007 р.
5. Інформатика. Комп'ютерна техніка. Комп'ютерні технології: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. О.І. Пушкаря. — К.: Видавничий центр «Академія», 2002.
6. Ершов А.П. Концепция информатизации образования // Информатика и образование. – 1988. – № 6. – С. 7-12.
7. Співаковський О. В. Управління ІТ вищих навчальних закладів: як інформаційні технології допомагають юрибу управління ефективним: методичний посібник / О. В. Співаковський, Д. С. Щедролюсьєв, Я. Б. Федорова, Н. М. Чаловська, О. О. Глущенко, Н. А. Кудас. – Херсон: Айлант, 2006.-356 с.

Гончаров В.И. Информационная подготовка учителя: начало пути

Анализируется необходимость и этапы информатизации образования в Украине в соответствии с вызовами информационного общества; особое внимание уделяется информационной подготовке учителя.

Ключевые слова: человек, информация, культура, обучение, воспитание.

Goncharov V.I. Informational training of a teacher: starting point

The need and stages of informatization of education in Ukraine in accordance with the challenges of the Information Society are analyzed; particular attention is paid to informational training of future teachers.

Key words: human, information, culture, education, upbringing.